



Przemysław Barszcz

**ZWIERZĘTA
W
GODŁACH**



ilustrował
Wojciech Pawliński

dwie

siostry





Wydawnictwo Dwie Siostry
Warszawa 2021



STANY ZJEDNOCZONE

Gniazdo bielika



Nazwa państwa	Stany Zjednoczone Ameryki
Stolica	Waszyngton
Położenie	Ameryka Północna
Powierzchnia	ok. 9,8 miliona km ² (zajmuje ponad jedną trzecią kontynentu)
Liczba mieszkańców	ok. 332,6 miliona
Język	język urzędowy: angielski
Zwierzę w godle	bielik amerykański (po łacinie: <i>Haliaeetus leucocephalus</i>)

Charakterystyka zwierzęcia Ptak drapieżny. Długość ciała: 71–96 cm.
Rozpiętość skrzydeł: do 250 cm.
Waga: do 6 kg. Samice są większe niż samce. Upierzenie brązowe, ogon i głowa białe. Żywi się głównie rybami, mieszka nad wodą.



Dawno, dawno temu, zanim do Ameryki Północnej przybyli Europejczycy, na terenie dzisiejszych Stanów Zjednoczonych żyło około pół miliona bielików amerykańskich. Pół miliona majestatycznych orłów,

tak wielkich, że gdyby rozpostarły skrzydła i połączyły się ich koniuszkami, powstałby łańcuch o długości ponad tysiąca kilometrów. To odległość dwa razy taka jak z Tatr nad Bałtyk.

Rdzenni Amerykanie uważali te ptaki za istoty święte, duchy opiekuńcze, pośredników między ludźmi a bogami. Dla jednych ludów bielik był symbolem pokoju, dla innych uosobieniem wolności, mądrości lub siły. Według legendy Atabasków z Alaski uratował ludzi przed głodem. Pewnego razu wódz wioski poczęstował bielika rybą. Gdy w wiosce zabrakło jedzenia, ptak się odwdziczył — podarował Atabaskom łososa, potem uchatkę, a na koniec wieloryba.

Rdzenni Amerykanie wierzą, że pióra, kości i pazury bielików mają wielką moc. Z kości robi się magiczne gwizdki, z piór pióropusze, pazurami ozdabia się stroje noszone podczas religijnych obrzędów...

Kiedyś te pióra, pazury i kości można było po prostu kupić albo zdobyć samemu. Żeby zdobyć pióra, nie trzeba było nawet zabijać orła. Myśliwy kopał dół, przykrywał go gałęziami i kładł na nich upolowane zwierzę, a sam chował się pod spodem, w dole. Gdy znęcony łatwym posiłkiem bielik siadł na mięsie, człowiek łapał go za nogi,

błyskawicznie wrywał mu kilka piór i puszczał go wolno.

Ale w miarę jak w Ameryce przybywało białych ludzi, liczba orłów malała. Rozwój przemysłu, polowania i zanieczyszczenia doprowadziły do tego, że bielikom zaczęło grozić wyginięcie. Dlatego objęto je ochroną. Od 1940 roku nie wolno ich zabijać, zastawiać na nie pułapek i handlować częściami ich ciała. Dziś rdzenni Amerykanie pióra, szpony i kości potrzebne do religijnych obrzędów zamawiają w specjalnym ośrodku, do którego trafiają martwe orły z całego kraju.

Ochrona przyniosła skutki. W 2007 roku oficjalnie wykreślono bielika amerykańskiego z listy gatunków zagrożonych.

Czy wiecie, że największe odnalezione gniazdo tego ptaka miało dwa i pół metra szerokości, cztery metry wysokości i ważyło trzy tony? Zwierzę, które potrafi zbudować tak duży dom, to symbol w sam raz dla ogromnych Stanów Zjednoczonych.





MEKSYK

Aztecka legenda



Nazwa państwa	Meksykańskie Stany Zjednoczone
Stolica	Meksyk
Położenie	Ameryka Północna
Powierzchnia	ok. 2 milionów km ² (sześć razy większa niż powierzchnia Polski)
Liczba mieszkańców	ok. 120 milionów
Język	język urzędowy: hiszpański; inne: ok. 60 języków indiańskich, na przykład náhuatl i keczua
Zwierzę w godle	karakara białorzyczna (po łacinie: <i>Caracara cheriway</i>)
Charakterystyka zwierzęcia	Ptak drapieżny. Długość ciała: 49–58 cm. Rozpiętość skrzydeł: 107–130 cm. Waga: 0,8–1,3 kg. Długi ogon. Większość piór czarna; szyja oraz końcówki skrzydeł i ogona białe. Gruby szary dziób.
Zwierzę w godle	grzechotnik (po łacinie: <i>Crotalus</i>)
Charakterystyka zwierzęcia	Jadowity wąż z grzechotką na końcu ogona. Istnieją 152 gatunki grzechotników. Najmniejsze z tych węży mają ok. 30 cm długości, największe nawet 3,5 metra.



Aztekowie z półwyspu Jukatan w Ameryce Środkowej przez setki lat prowadzili wędrowny tryb życia. Według legendy pewnego dnia

objawił im się bóg wojny i słońca Huitzilopochtli (wymawiamy „Ujtsilopocztli”). Powiedział, aby osiedlili się tam,

gdzie zobaczą ptaka zjadającego węża na kolczastej opuncji. Aztekowie natknęli się na taką scenę nad jeziorem Texcoco i zbudowali wspaniałe miasto na dużej wyspie przy jego brzegu. Nazwali je Tenochtitlán (wymawiamy „Tenocztitlan”). Według archeologów i historyków było to około roku 1325. Dziś w tym miejscu znajduje się miasto Meksyk, stolica państwa Meksyk.

Na pamiątkę azteckiej legendy Meksykanie umieścili ptaka z wężem w swoim godle.

Wielu z nich sądzi, że jest to orzeł przedni. Ale orły przednie są w tej okolicy rzadkie, spotyka się je tylko na północy kraju. W 1960 roku przyrodnik Rafael Martín del Campo stwierdził, że herbowy drapieźnik to raczej karakara białorzutna.

W okolicach dawnego Tenochtitlanu żyje dużo karakar.

To spore, ciemno upierzone ptaki.

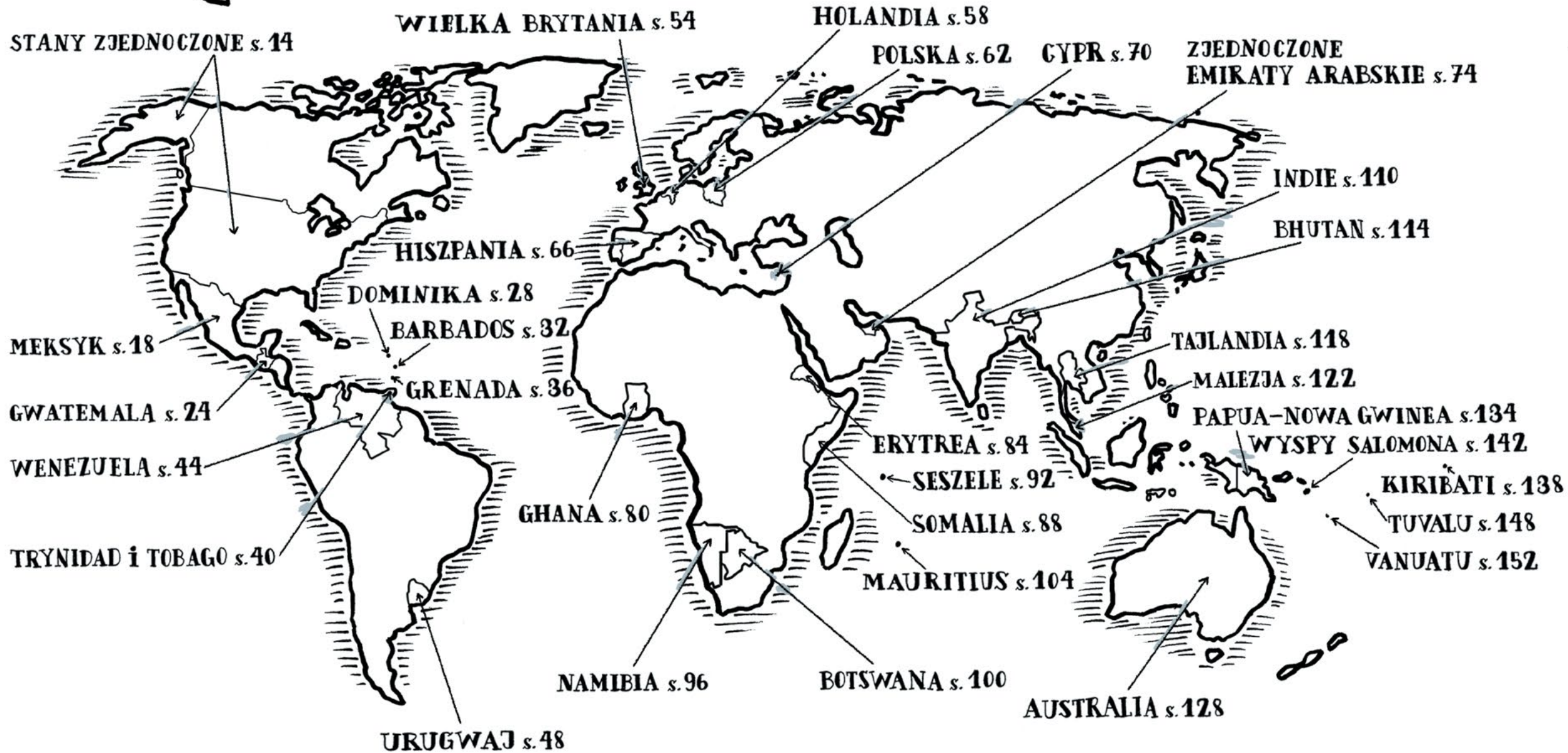
Należą do tej samej rodziny co sokoły, ale mają inne zwyczaje niż ich

krewniacy. Rzadko wypatrują ofiary w locie — wolą polować z zasadzki. Zamieszkują tereny pustynne i półpustynne, gdzie najlepszym stanowiskiem do czekania na zdobycz są szczyty wysokich kaktusów. Ofiarę karakary z godła Meksyku łatwo rozpoznać po charakterystycznej końcówce ogona. To grzechotnik. W starszych wersjach godła i na zabytkowych azteckich rysunkach ptak trzyma jednak w szponach inne zwierzę. Być może jest to połów, czyli wodny wąż, który niegdyś żył w jeziorze Texcoco.

Ale jeziora już nie ma. W XVI wieku Hiszpanie osuszyli je i zasypali, zburzyli Tenochtitlán i na jego gruzach zbudowali miasto Meksyk. Dziś na miejscu Texcoco znajdują się jedynie niewielkie słone bagna. Połozы zniknęły, a zamiast nich pojawiły się grzechotniki. Może dlatego artysta, który w 1916 roku projektował nowe godło, umieścił w nim właśnie tego gada.



MAPA ŚWIATA ZE SPISEM KRAJÓW



SPIS TREŚCI

Godła i herby	•	5
Zoogeografia — gdzie szukać orangutana?	•	8

KRAINA NEARKTYCZNA

Stany Zjednoczone — gniazdo bielika	•	14
Meksyk — aztecka legenda	•	18

KRAINA NEOTROPIKALNA

Gwatemala — czy w lesie są jeszcze kwezale?	•	24
Dominika — wyspa wielkiej żaby	•	28
Barbados — ryba czy ssak?	•	32
Grenada — pancernik amfibia	•	36
Trynidad i Tobago — kraj kolibrów	•	40
Wenezuela — koń Bolívara	•	44
Urugwaj — gauczowie w ponczach	•	48

KRAINA PALEARKTYCZNA

Wielka Brytania — jednorożec	•	54
Lew holenderski	•	58
Polska — orzeł czy reszka?	•	62
Hiszpania — różowy lew	•	66
Cypr — kim jesteś, gołębiu?	•	70
Zjednoczone Emiraty Arabskie — lotem sokoła	•	74

KRAINA ETIOPSKA

Ghana — złote orły	•	80
Erytrea — żaglowce pustyni	•	84
Somalijskie lamparty	•	88
Seszele — wyspy olbrzymich żółwi	•	92
Namibia — wybrzeże szkieletów	•	96
Byk z Botswany	•	100
Mauritius — ptak, którego już nie ma	•	104

KRAINA ORIENTALNA

Indie — co to za lwy?	•	110
Bhutan — królestwo smoka	•	114
Tajlandia — Garuda, król ptaków	•	118
Malezja — Pan Pasiasty	•	122

KRAINA AUSTRALIJSKA

Australia — po drugiej stronie ziemi	•	128
Papua-Nowa Gwinea — rajskie ptaki	•	134
Kiribati — na skrzydłach przez ocean	•	138
Wyspy Salomona — pod opieką krokodyla	•	142
Tuvalu — czapka biskupa	•	148
Vanuatu — dzik podróżnik	•	152
Mapa świata ze spisem krajów	•	156
Indeks zwierząt	•	158

© Copyright for the text by Wydawnictwo Dwie Siostry, Warszawa 2021
© Copyright for the illustrations by Wojciech Pawliński, 2021
© Copyright for this edition by Wydawnictwo Dwie Siostry, Warszawa 2021

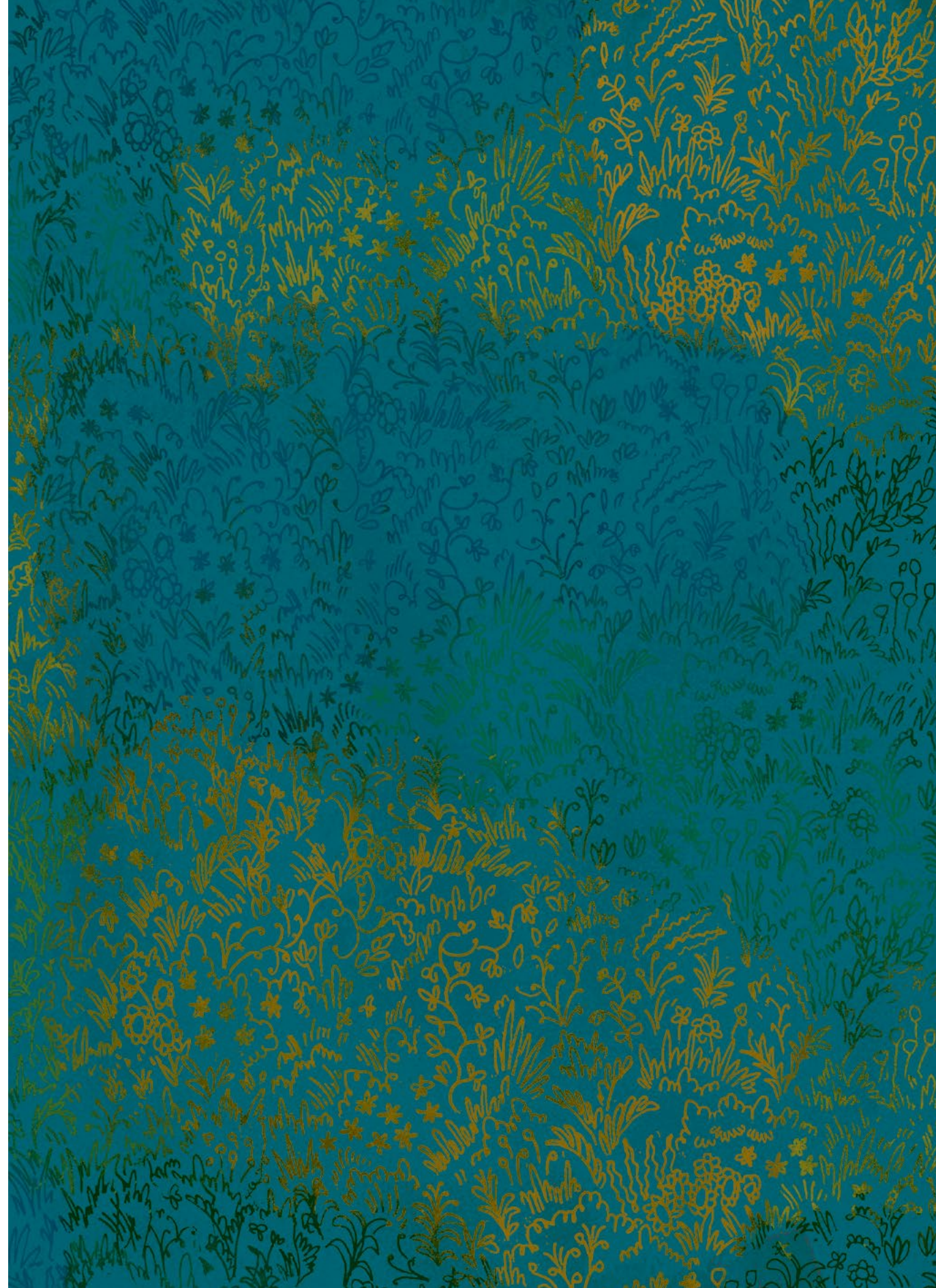
ISBN 978-83-8150-031-9
wydanie I

wydawnictwodwiesiostry.pl

tekst: Przemysław Barszcz
redakcja: Karolina Iwaskiewicz
korekta: Beata Wójcik, Dominika Cieśla-Szymańska
skład i przygotowanie do druku: Klaudia Kozińska, Piotr Bałdyga
druk: Dimograf

Wydawnictwo Dwie Siostry sp. z o.o.
al. 3 Maja 2 m. 183
00-391 Warszawa

Biblioteki, szkoły, przedszkola, księgarnie i inne instytucje zainteresowane ofertą specjalną zachęcamy do kontaktu z działem handlowym (handlowy@wydawnictwodwiesiostry.pl, +48 577 888 278).





Rajskie ptaki i morskie ślimaki,
kolibry, żółwie i pancerniki,
orły, smoki i lamparty.

W kolorowych godłach państw całego świata
widnieje wiele prawdziwych i mitycznych stworzeń.
Każde z nich ma własną fascynującą historię,
związaną z dziejami i kulturą danego kraju.

Skąd wziął się różowy lew w herbie Hiszpanii?
Co symbolizuje jednorożec, a co namibijski oryks?
Kto umieścił w swoim godle tygrysa,
kto — gwizdzącą żabę, a kto — ptaka dodo?

Czas na wycieczkę do najbardziej
niezwykłego zoo na świecie!

